

Rond Huis te Manpad planten die je nergens anders ziet

Voorjaar op Huis te Manpad!
In deze tijd van het jaar is de
buitenplaats wellicht op
z'n mooist. Foto: Huib Koel
www.verkennemerland.nl

LEO SPRUYT

In de Kennemerduinen, vlak bij Bloemendaal en Heemstede, kun je een paar hele mooie en chique landhuizen, met enorme landschapstuinen eromheen, bezoeken. De beroemdste is Elswout. Dit landgoed trekt jaarlijks veel bezoekers en wandelaars. Ietsje verderop, vlak bij Heemstede, tref je de prachtige buitenplaats Huis te Manpad. Dit landgoed is veel minder bekend, terwijl hij toch heel erg de moeite van een bezoek waard is. Hij heeft een minstens zo interessante geschiedenis en een mix van verschillende landschapsstijlen. Het hoofdgebouw dateert uit 1635. In West-Friesland en in Kennemerland zeggen de mensen: "Da's al puur zô'n toid terug."

Ik was er met een goede vriend, een eminent plantenkenner uit Bergen, en met nog een paar mensen voor een rondleiding op een vroege zaterdagmorgen in april 2010, in de warme lentezon. Mooier kun je het niet treffen.

Rijke Amsterdamse kooplieden

Huis te Manpad is beroemd in botanische kringen om de vele soorten stinzenplantjes die je er kunt aantreffen, waaronder hele zeldzame als het *allium paradoxum*, die net als daslook sterk naar uien en knoflook geurt, maar er volgens sommigen onogelijk uitziet. Minstens zo interessant is de historische achtergrond van deze 'buitenplaats' met landschapstuin en een heuse wildbaan, waar het voor de beheerder weinig moeite moet kosten om een haas of fazant te schieten. De aanleg van de hofstede ving aan in 1635, in de slotfase van de Tachtigjarige Oorlog. Het landgoed ligt aan een van de oudste strandwallen van Zuid-Kennemerland. In de Gouden Eeuw werden de Nederlanden voor het eerst welvarend. Rijke Amsterdamse kooplieden konden het zich veroorloven om ruim buiten hun stad een landgoed te laten aanleggen.

Huis te Manpad begon aanvankelijk met een landschapstuin in de Franse stijl, die simpelweg was afgekeken van het Paleis te Versailles van Lodewijk de Veertiende. Een fors deel van die Franse tuin is gelukkig bewaard gebleven. In de achttiende en negentiende eeuw kwam Huis te Manpad in handen van de Haarlemse familie Van Lennep. De beroemde Jacob van Lennep schreef er bijna al zijn gedichten. Zijn familie bleek meer gecharmeerd van de Engelse landschapsstijl, die

Huis te Manpad kun je alleen bezoeken tijdens rondleidingen. Deze duren ongeveer anderhalf uur en zijn op vaste tijdstippen. Van 1 februari tot en met 31 mei: op zaterdagen om 10.00 uur en op dinsdagen om 14.00 uur; van 1 juni tot met 15 oktober alleen op zaterdagen om 10.00 uur. De rest van het jaar zijn er geen rondleidingen. De excursies vertrekken vanaf de toegangspoort aan de Herenweg. Meer informatie is te vinden op de website www.huistemanpad.nl

Het Haarlems klokkenpel wordt op enkele Noord-Hollandse buitenplaatsen gevonden. Deze plant heeft aan de wieg gestaan van de term stinzenplanten: in Veenwouden noemde men het Haarlems klokkenpel 'stinzeblomkes' en dit bracht heemkundige Botke in 1932 op de aanduiding 'stinsplanten'.
Foto: Huib Koel
www.verkennemerland.nl

Vingerhelmbloem is in het zuiden van Nederland een plant die in het wild voorkomt. In de duinstreek is het echter een stinzenplant.
Foto: Joost Bouwmeester.

veel informeler en romantischer is dan die toch wat stijve en formele Franse stijl. Zo zijn de befaamde Woodland Gardens destijds in Engeland ontstaan en deze stijl is iets later overgewaaid naar de Lage Landen.

Haarlems klokkenpel

Door het sterk wisselende karakter van de ondergrond, van droog en kalkarm bij de oude strandwal naar zompig en veenachtig, blijkt het hele landgoed een oase te zijn voor zeldzame stinzenplanten en heel veel vogelsoorten. Wij troffen er plantjes aan die je normaal gesproken nooit ziet in duingebieden. We zagen en roken een plantensoort die sterk naar knoflook en uien geurde. We dachten allebei: die zoeken we thuis wel even op. Mooi niet dus. Pas onlangs kwamen we erachter dat het ging om *Allium paradoxum*. In Engeland komt die soort vaker voor en heet ie 'few flowered garlic' en bij ons 'armbloemig look'. Het is een zeer zeldzame plantensoort, die trouwens in het Heilooër Bosch ook hier en daar te bewonderen is. Ze bloeien in mei. Wilde anemoontjes troffen we alom aan tijdens onze wandeling die de hele ochtend duurde. Een bijzonder vermelding verdient nog het Haarlems klokkenpel, een zeer zeldzame plant die u zelf zo op YouTube kunt opzoeken. Merkwaardige naam overigens.

Door het gevarieerde en soortenrijke landschap broeden er bosuil en havik. We zagen buizerds en pijlsnel jagende sperwers. Je kunt hier in de lentemaanden werkelijk alles verwachten - als je je ogen tenminste niet in je zak hebt zitten. We gaan hier natuurlijk niet verklappen welke zeldzaamheden je in april en mei kunt zien. Daar gaat het ook niet om. Dat is voer voor botanici en voor liefhebbers. Alleen al het feit dat men rond Huis te Manpad een 125 jaar oude druivenstronk kunt zien die nog goede wijn oplevert ook, maakt

In de eerste drie maanden van het jaar bloeit de winterakoniet op enkele landgoederen in Nederland. Vaak bloeien ze zelfs nog vroeger dan het sneeuwklokje, dat de lente al zo vroeg aankondigt.
Foto: Joost Bouwmeester.

het de moeite van een - gratis - bezoek meer dan waard. Zonder begeleiding mag je de buitenplaats Huis te Manpad niet eens in - en dat is maar goed ook. Wij vonden het een buitengewoon mooi en goed geconserveerd stuk geschiedenis.

De langste slangenmuur

Een eervolle vermelding verdient de zogeheten slangenmuur. De langste van West-Europa, naar verluidt. Daar gedijen honderden leiplanten en sommige heel bijzondere rozenstruiken. Ook daar zit een mooi verhaal achter. Toen ze aan die kronkelmuur begonnen te metselen was er iemand die wees op het feit dat er hele grote dikke bomen achter de beoogde muur stonden. Bomen staan erom bekend dat ze al het water opzuigen rond hun wortelstelsels. Op advies van die man werd de Slangenmuur gebouwd op een vele meters diep fundament, tot ver onder het grondwater. Het resultaat kunnen we nu zien: de bomen staan er na meer dan tweehonderd jaar nog steeds. En de planten aan de andere kant van de muur doen het uiteraard ook uitstekend.

LEO SPRUYT IS SCHRIJVER EN JOURNALIST.

De slangenmuur heeft een lengte van 209 meter. Daarmee heeft Huis te Manpad de langste slangenmuur van Europa. Een andere bijzonderheid is, dat de muur al wordt aangegeven op een kaart uit 1730. Foto: Huib Koel
www.verkennemerland.nl

